

Hét vége a hétvégén

Az ember a naptárra néz, s látja, hogy tavasz van. Pedig a hajnali fagyok, ködös reggelek után még Sándor, József és Benedek is elfeledték, hogy mit kellett volna tenniük. Ahelyett, hogy zsákban hozták volna a meleget, megrázták a pendelt. Ennek ellenére a buzgó kertész már nem nyugszik, pufajkát és gumicsizmát ölt magára, kimegy a kertes ház udvarára, a hétvégi telkére vagy a tanyai birtokra. A kötött talajon bizony nagy még a sár, a baktói kiskertekbe nehéz kocsival bejutni, a kerékpár a praktikusabb jármű, de megoldás lehet gyaloglás is egy vastagtalpú, sártűrő láb-
beliben.

A sárgatöltés oldalában nagy még a dagonya, munkának megfelel a szőszmötölés, pakolászás, no meg több idő jut a főzésre. Az egyik kertkapura felkötött házinyúl talán így ezért bűjt ki pont most a bőréből. A közeli tanyából december óta most hajtotta ki Lajos bácsi a birkáit, mire került egyet a kertek alján lévő bozótosban, már lábán elkelt a portékája. Másutt füst szállt a felhők felé, két egymásra barkácsolt lemezhorodban füstölődött a házikolbász és a sonka. Arrébb egy házal gazt és galylyat égettek, hogy tisztuljon a kert, mire rá lehet menni a lassan szikkadó földre. A család ezermester barátja a villanymotoros szivattyút, s a rotortort próbálgatta, javítgatta, hogy a „technika” ugarrá készen álljon.

Van aki azért vállalja a 8-10 kilométeres plusz benzinköltséget, s a homokon, Szatmazon, Sándorfalván, Domaszéken kertészkedik, hogy ne kelljen a sárral küszködni. Jenei Istvánék vasárnap reggel hét órakor hagyták el a várost, s nyolckor már kint serénykedtek a domaszéki birtokon. Tíz év alatt egész komoly gazdaságot ütöttek itt össze. Kis ház, pince, verem, hidroforos csőút szolgálja a kényelmet. Mostanra össze-szaporodott a munka. A lomtalanítás, égetés után még egy kis ásnivaló is akad. A metszőöllő a férj kezében, a gyümölcsfák után a szép lugast kell szakértelemmel visszaállítani régi fényébe. A 135 fő, húszfajta csemege-szőlő 5 mázsás termést is megadott, a veremben felagatott szőlőfürtökből még hűsvétrá is szokott maradni. Nem így az idén, a tavalyi fagy rossz tréfát csinált, meg egymáshoz sem teremtek a jól fejlett termőkarók. Most viszont szépek, érettek a vesszők, így mi mást tehet: bízik a gazda. A feleségnek is akadt tennivalója, hisz a borsónak, reteknek, répának és gyökérnek, a dughagymának már a földben a helye. A gimnazista nagylány ott-hon maradt — más életkor, más igények. Azért érettségi előtt lehet, hogy jól jön neki

is az itteni csönd, nyugalom. A jó levegőn a tudás is könnyebben gyarapodik.

Arva István gyerekeivel, Ritával és Zolikával osztja meg a vasárnap délelőtti munkát. Szombaton a feleség is kint volt, de most fél napra nem volt érdemes kijönni, s a vasárnapi ebédet is meg kell főzni valakinek. A Szeol-meccsre mindenképp haza kell érni. Nekik jöhet már a lazítás, mivel több hete kijárnak, a két nap szabadság sem múlt itt nyomtalanul. A borsó, a korai krumpli, a dughagyma is már a földben, s az apró magvak

sem a tasakban várják ki az igazi tavaszt. A meteor meggy szereti ezt a talajt, nagyra nőttek a fák, s hogy férjenek egymástól, egyet kivágtak, a gyerekek nagy öröme. Jó lesz majd ugrálni, mászkálni a törzsén. A fűrészt se rossz ügyességgel fejlesztő, a gyerekmunka nem haszontalan, az ágdarabok jól jönnek majd a szalonnasütéshez, s közben kikerült egy-egy csúszlinak-való is. (Schmidt Andrea felvételén meggyfajmetszés „családi” munkamegosztás-ban.)

Tóth Szeles István

Dionüszosz Szegeden

Több mint kétezer esztendővel ezelőtt Hellász földjén erőteljesen élt a természet isteneinek kultusza. A földből élő nép istenként imádta a földet, a vizeket, az erdőket. Be is népesítette mítoszokkal, istenségekkel, sőt, a természet vigyázó, azt szimbolizáló istent rejtélyes szertartások közepette siratták el, „feltámadását” pedig szilaj jókedvvel ünnepelték. Valahol ott, a görög hegyek falvaiban, időszámításunk előtt 5—600 évvel áldozták Dionüszosz szent állatát, a kecskét, és jelenítették meg az erdői istennőjének, Déméternek alakját. Az első karvezető, Theszpisz, nem is gondolhatta, hogy a színház bölcsőjét ringatja. A szabadtéri színházak megszülésétől óta demokratikus fórumok, a szabadságjogok gyakorlásának terepei. Hogyne éledt volna fel a vágy megújításuk iránt, éppen a XX. században?

Max Reinhardt, Firmin Gémier és Mejerhold voltak e század nagy szabadtéri újtói, akik a demokratizmus és a látvány jegyében vitték ki a szabadba a haladó politikai törekvésekhez, a társadalmi változásokhoz kapcsolódó darabjaikat. Munkásságuk termékenyítette meg az ifjú rendező, Hont Ferenc szegedi vállalkozásait, s az ő tevékenységük sarkallta álomra Balázs Bélát 1946-ban, épp e lap hasábjain. Cikkében szárnra bocsátott fantáziája programokkal népesítette be az egész várost: „A gyönyörű, olaszos formájú Klauzál téren, mely tétőtlen zárt teremként kínálja magát a színpadnak, a szökőkutas, szobros Széchenyi téren, mely az építészeti egyik szerény világre-meké, Lechner-városháza áll háttérben a nagy tribünnek, a kakasos templom intímabb környékén, a görög oszlopos kultúr-palota lépcsőzetén, mely a Tisza felett néz el — mindenfelé a városban nagy mutatványok és hangversenyek lobognak minden este...”

Nem véletlenül idéztem Dionüszoszt és Démétert, valamint Balázs Béla álmottas cikkét. A felújítás óta immár a 28. szízon elé nézünk. Az eltelt, közel három évtized nem volt egyenes ívű, fényes sikerekkel övezett. Viták keresztüzté, eredmények és kudarcok hullámverése, neki-buzdulások és lemondások, reformok és megtorpanások jellemezték. Legfőbb erénye mégis az maradt, hogy az ősi hagyományokhoz, Dionüszosz és Déméter ünnepehez, a szélesen értelmezett demokratikus szabadságjogok újmódi gyakorlásához kapcsolódva keresi a modern nép-

színház karakterét, tartalmának kifejező-módjának, struktúrájának egységét.

A nyári program ismeretében reménykedhetünk, hogy a szegedi ünnepi hetek idei évadjában sok minden megvalósul Hellász isteneinek örökségéből, és az előtűnk járók álmaiból. Noha, minden kételkedésre rácsófolhat az a több mint 2 millió néző, aki az elmúlt 27 esztendőben igazolta a fővállalt és hirdített népszínház-konceptió érvényességét, a megújulás szándéka alól még ők sem adhatnak felmentést. A Dóm térről mostantól kisu-gárgzik a program, bekapcsolja áramköré-be a városi tanács hangulatos, intim udvarát, bekopogtat a dóm faragott ajtajai-n, és kiköltözik az újszegedi liget hatal-mas fái alá. Görgy Gábor kétszemélyes kamaradarabjától a japán Scochitu látványos revüjéig, a Liszt-évforduló tisztele-tére rendezendő nagyszabású kóruskon-certttől a Szegedi Kisopera kacagató egy-felvonásosáig, a Jézus Krisztus Szuper-sztár monstre produkciójától az odesszai operisták dalestjéig, széles lesz a választási lehetőségek köre. Ebből már következik, hogy gazdagodik a műfaji pa-letta is: klasszikus balett és modern tánc-színház, romantikus opera és egzotikus revü, kétszemélyes dráma és orgonakon-cert... De olyan szempontból is figye-lemlre méltó a kínálat, hogy magyarorszá-gi ősbemutató, külföldiek vendégfellépése, sikerdarab, és új interpretáció, egyaránt várja az érdeklődőket. S akkor még nem szoltunk a kiállításokról, termékbemuta-tókról, idegenforgalmi látványosságokról, az ifjúsági napok programjairól. Egyetlen mérce van csupán: a magas művészi szín-vonal, a kikezdehetetlen esztétikai érték.

Ha az idei program sikeres lesz, úgy egyértelművé válik, hogy csak így, egy koncepció jegyében lehet és szabad két hónapra szólóan és az egész városra kiterjedően rendezvényeket, szervezni. Csak úgy, hogy a Szegedi Szabadtéri Játékok tapasztalata, technikai felkészültsége vál-lal garanciát az újszegedi előadások fö-lött éppúgy, mint a Szegedi Kisopera ap-ró, de annál lelkesebb társulatának rend-szeres működtetéséért. Csak így lehet megújulni, így tud bekapcsolódni a mű-vészetek országos áramaiba, így képes to-vábbvinni és átadni az itt születő érté-keket. Egyszóval: így lehet része egy na-gyobb egésznek, egy minőségileg maga-sabb értékrendnek.

T. L.

Hit, közösség, béke

Szeles Sándor c. apát-kanonok a realitásokról

Az újsághírek szüksévuak, tényközlőek. Így volt ez néhány napja is, amikor arról tudósítottunk, hogy Szeles Sándor c. apát-kanonok, püspöki irodaigazgatót 65. születésnapja alkalmából több évtizedes népfrentbeli aktivitása, a papi békemozgalomban kifejtett tevékenysége elismerésül Népfrentmunkáért kitüntető jelvényben részesítették. De vajon, ki a hibben szereplő ember, miként alakult sorsa, hogyan él, gondolkodik, miként vélekedik a katolikus egyház és a hívők szerepéről, feladatairól mai társadalmunkban. Erre voltam kíváncsi, amikor felkerestem a kitüntetettet.

Nomen est omen — tartja a latin közmondás, s Szeles Sándor bölcs öniróniával vállalja is ezt. Gyors, határozott, dinamikus ember. Csapongó beszélgetésünket emlékek színezték, anekdotafüzérek fűszerezték. Bámulatos memóriájával éveket fogott át, fél magyarországnyi területet cserkészett be, ismerősöket azonosított, életnek eseményeit rendkívüli pontossággal írta körül. A találkozás sokágú társalgásából néhány részletet őriz ez a cikk.

— Azt szoktam mondani, hogy palotán, de nem palotában születtem, ugyanis Csanádpalotán láttam meg a napvilágot. Hamarosan Mezőhegyesre költöztünk, s a cukorgyár udvara lett felnevelő közegem. Öten voltunk testvérek, én a legidősebb. Tizenkét család lakott a gyárhoz tartozó telepen — magyarok, szlovákok, németek, szinte mindenütt sok gyerek. Együtt tanultunk, játszottunk, rosszkodtunk, éltünk. Apám kemény, nagy öklű munkásember volt, talán ezért is nem ütött meg bennünket soha. Anyám teremtette meg a család belső melegségét, bölcsen intézte ügyeinket, terelte sorsunkat. Ez a csa-

lád, ez a sokszínű cukorgyári munkasközeg egy életre meghatározta magatartásmódot, gondolkodásmódot, nyitottságot, realitászérzékemet.

— Melyek voltak a későbbiekben életének fontos állomásai?

— Kezdődött a makói gimnáziumi évekkel. Több éven át bejáró voltam, a hajnali ébredések, a hosszú vonatozások igazi próbákat jelentettek. Már gimnazistaként megismertem a korabeli makói politikai mozgalmakat, szinte minden csoportosuláshoz kötött valamilyen kapcsolat vagy elgondolkodtató élmény. Nemcsak makói diákként, de a szegedi teológia hallgatójaként is nyaranta a mezőhegyesi cukorgyárban dolgoztam, megismertem a kétkeziek gondjait.

— Igencsak ellentmondásos időszakban, 1944 áprilisában szentelték pappá.

— Amikor 10 évesen bejelentettem, hogy pap szeretnék lenni, elvittek csanádpalotai nagyapámhoz, aki azt mondta: Szép pálya, de a legnehezebb időben leszel kész! Akkor, a harmincas évek elején nem gondoltam, hogy szavai próféciák lesznek. Történelmünk földindulásának esztendeit már teológiai hallgatóként éltem végig, s a nyári mezőhegyesi gyakorlat után káplánként első munkahelyemen, Nagykamarason liberátorok zúgása fogadott, Csabát bombázták. Budapesten vészeltem át 44 őszének és 45 elejének hónapjait. Egy pesti rendházban húzódtam meg politikai menekültek, üldözöttek, kisgyerekek között. Sokféle ember, különféle pártállások, megannyi politikai gondolkodásmód — ez volt az én életgyetemem. Deszken 1945. március 1-jétől három és fél éven át dolgoztam békességben magyarokkal és szerbekkel, hívőkkel és nem hívőkkel. Kevermes — ahol 7 évet töltöttem — azért fontos állomás életemben, mert itt kerültem kapcsolatba Mag Béla és Borsos József révén az akkor alakuló papi békemozgalommal. Nem könnyű idő-

szakban, sok ellentmondás közepette igyekeztünk a realitásokkal szembenézni, keresni azokat a fórumokat, ahol szót érthetünk, azokat a pontokat, ahol kivethetjük részünket a legfontosabb kérdések megoldásából, igyekeztünk bekapcsolódni az új társadalom vérkeringésébe. Ezt battonyai esztendők követték — erre az időszakra esik népfrentmunkám kiteljesedése. Tizenkét éve vettem át a püspöki irodaigazgatói posztot, tevékenykedem a népfrentban, és tagja vagyok a megyei tanácsnak.

— Mi a tartalma annak a sokat idézett mondatnak, hogy hazánkban az állam és az egyház kapcsolata rendezett?

— Megteremtődtek a feltételek arra, hogy az alkotmányban rögzített állampolgári jogait mindenki gyakorolhatja. Bebizonyosodott, hogy nem csupán egymás mellett lehet dolgozni, de bizonyos területeken együttműködve, közösen is. Meg kell találni az emberi hangot egymással. Jelentős eredményként könyvelhetjük el a korszerű együttműködést, a dialógus megindulását részint a többi egyház és felekezet, részint az állam és az egyházak között. Bennünket is foglalkoztatnak a társadalmi problémák — válások, családi széthullások, — beilleszkedési zavarok, alkoholizmus, kábítószer-fogyasztás — keressük a megoldásokat saját elveink, módszereink segítségével. De mivel ez a közös gondunk, a Hazafias Népfrenttal együttműködve úgy, hogy a közös munkálkodásból államnak és egyháznak is haszna legyen. Ennek alapja az életközösség, friss informáltság, reális valóságismeret, emberi nyitottság, elmélet és gyakorlat egysége.

— Ugy gondolom, a békéért folytatott világméretű küzdelem, a békeépítés lehet az egyik legfontosabb, közös platformunk.

— Ebben a zűrzavaros, sok-sok válsággal birkózó világban valóban a béke az emberiség egyik alapvető kérdése. Mert együtt élet vagy halál kérdése is. Arra, hogy a kiváló francia költő mondta a II. világháború idején, hogy a béke érdekében össze kell fogni azoknak, akik Istent hisznek, azoknak, akik Istent nem hisznek, nem tudnak. Ez a mi munkánk most is!

Tandi Lajos

Tetszetős táskák — válogatós vevők

A Szegedi Bördíszmű Ipari Szövetkezetben kimagasló eredmények születtek az elmúlt évben annak ellenére, hogy a divatot kiszolgáló szakmákban egyre magasabbak a követelmények. Nem lehetett tétlenül nézni, hogy az egyre inkább takarékos vásárlóknak női divattáskára sem jut annyi pénzük, mint korábban. Ha kevesebbet lehet eladni, akkor szélesebb választékkal, tetszősebb fazonokkal kell újra és újra vásárlásra ösztönözni.

A Gávavencselői Vegyipari Szövetkezetben bér-munkában gyártott 136 ezres mennyiséggel együtt tavaly 716 ezer női táskát hagyta el a szegedi és a mindsenti üzem termelővonalait. A belföldi százezres megrendelésnél jelentősebb tétel a szocialista országokba szállított 556 ezer darab divattáska. A szövetet vevő elégedettségét tükrözi, hogy a múlt hónapban a Razno-export képviselői már az

1987-es modellekből is válogattak, s egyúttal az elmúlt 5 évi munka elismeréseként Aranydiplomát adtak át a 300 fős kollektívának.

Az elmúlt 5 évben mindkét üzemben gépestítették a termelést, emelték a műszaki előkészítés javítását és szervezési intézkedések révén tavaly egy tűző, asztali dolgozó 4 százalékkal több terméket állított elő. A jövővelmezőség az 1984. évi 14,54 százalékról 23,14 százalékra nőtt, vagyis 100 forint árbevételből több mint 23 forintnyi a nyereség.

A mindsenti Tisza Művelődési Házban szombat délután megtartott ünnepi mérlegzáró közgyűlésen Benkő János, a szövetkezet elnöke részletesen ismertette a gazdálkodási eredményeket. A szavakat megerősítő, ez alkalommal másfél millió forintot fizettek ki a dolgozóknak részesedés és osztalék címén.

T. Sz. L.